

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. VIII. Monita in Dictorum usu observanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

pendere, sed vult studia abrumperere, aut Musis valedicere, prius enim in Latino non congruit, quòd locus proverbii hujus apud Latinos non sit. Qui verò Græca vertere latinè voluerit, is primùm quidem proprietatem & vim verborum accuratè exprimendam & reddendam esse putet. Tum si paululùm in hoc exercitationis genere fuerit progressus, sententiam phrasi latinâ exprimere studeat, ità ut non verbum verbo reddere existimet esse necesse, sed secundùm Ciceronem efficiat, ut sententiæ sententiis respondeant: satis enim in hoc genere fuerit, omissis syllabarum dimensionibus, (si carmen est) sententias ipsas bona fide vertisse.

V. reg. 5.
Profess.
Rhetor. &
Palatium
Eloquen-
tiæ exer-
cit. i lect.
5. puncto
5.

S. VIII. *Monita in dictorum usu obser-
vanda.*

I. Attendendum adolescentibus, nè dum propositionem amplificant, per imprudentiam addant aliquid, quod sit impertinens & superfluum. Est autem impertinens & superfluum illud, quod non facit *ad rem probandam vel declarandam*. Videndum itaque an propositionem explicandam *declarent* aut *probent* ea, quæ adduntur. Probant autem rationes & argumenta ex locis desumpta. Declarant similitudo & synonymia, in qua etiam attendendum, ut dum idè dicis, aliud tamen dicere videaris, non verò minùs, aut idem quod dixisti: quâ ex causa ordo in collo- catione verborum. Si servandus enim prius

ponas, *trucidavit*, jam superfluum est ponere *occidit*; si verò præponas *occidit*, tum *trucidavit*, non redundat.

Ordo
Excitati-
onum,

II. Dum dilatationi dant operam; non prætermittant figuras verborum, & sententiarum, quarum notitiam ex explicatione in Poësi, vel à principio anni in Rhetorica habere supponuntur: non enim simplici & nudâ deductione thematis contentos esse decet; sed ad elocutionem oratoriam eniti. Unde hic ordo exercitationum esse posset 1. occupentur in versione ex una lingua in aliam, ex ligata in solutam; interim figuræ & tropi explicari poterunt. 2. in imitatione suprâ explicata. 3. in exemplis troporum & figurarum, & frequentius in synonymiâ, periphrasi, allegoria, hypotyposi, ethopeia. Interim liber primus de inventione argumentorum & secundus de argumentatione exponeretur. 4. in dilatatione prædicati & subjecti per locos Rhetoricos. Ad numerum verò Oratorum non prius adstringendi, quam ad exercitationem figurarum, & locorum venerint: nã licet plurimum in eò sit positum, attestante P. Lauxmin. in Praxi Oratoria, prius tamen in eo exercitari non possunt Tirones, quam facilitatem habeant rem aliquam dilatandi vel restringendi, ut orationem in membra & incisa secent, aut in periodos effluere sinant; hoc enim esset inducere formam sine præsupposita materiâ, & construere ædificiû sine calce & lateribus. Quâ verò ratione in numero oratorio exerceri queât Tirones, tradit breviter P. Pomey Progym. l. c. 2, fusè autem P. sigism. Laux

Lauxmin in Praxi Orator Palatium Eloq.
Exercit. i. lect. 4.

III. Stimulandi sunt adolescentes ut mox in principio tirocinii sui lectidni Oratorū facile intelligibiliū se dedāt. quales sunt orationes Mureti, Vernulæi, & Ciceronis, à Magistro jam explicatæ; neq; exercitium aliquod unquā aggrediantur, quin prius aliquid legerint: hæc enim lectio facilitatem componendi addit, ex speciebus & imaginatione figurarum & numeri oratorii recenter excitata. Porro ut cum utilitate hæc fiat, observentur præcipuæ eloquentiæ partes in oratione expressæ. Primò itaque investigetur causa generis, quis status seu quæstio, quis syllogismus, quod argumentum, è quo loco Rhetorico desumptum. Secundò consideretur ordo partium, & earum connexio per transitiones; quale exordium, unde desumptum, quis epilogus, an cum motu levi vel vehementi? Tertiò notentur ornamenta elocutionis, phrasæ, tropi, figuræ, amplificationes, affectus, incita, membra, periodi; Observetur etiam quemadmodum nihil hiulcum aut asperum, aut obvocalium, aut ob consonantium inter se concursum obijeatur: an naturæ ordinē sequantur verba, ut decreſcat, vel assurgat oratio &c. Vide P. Masen. in Palæst. styli lib. i. c. 5. Palatium Eloquent. Exercit. i. lect. 6.

§. IX. *De Connexione partium in Argumentatione.*

Difficultas quoq; est incipienti, ab una syllogismi parte ad aliam transire & transgredi: